

Asia: VM019:00/2021, VN/2033/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022

Lausunnonantaja

Lausunnonantaja on:

Kuntayhtymä

Huomiot valmistelun rahoituksen määräytymisperusteisiin

a) Hyvinvointialueiden valmistelun rahoituksen määräytymisperusteet

Keski-Suomen liiton näkemyksen mukaan hyvinvointialueiden rahoituksessa tulisi painottaa järjestäjätahojen määrää suhteessa asukaslukuun ja ns. perusosaan. Perusteena painotukselle on se, että rahoituksen tulisi aidosti vastata tehtävien siirrosta aiheutuvaa työmäärää ja kustannuksia. Rahoituksen tulisi kohdentua enemmän niille alueille, joissa ei ole vielä keskitetty sote-palveluiden järjestämistä vastuuta.

Avustuksen kokonaissummaa tulisi korottaa merkittävästi, jotta se vastaisi valmistelun todellisia kustannuksia. Kokonaissummassa on huomioitava, että hyvinvointialueiden käynnistäminen on tehtävä vahvassa yhteistyössä kuntien kanssa. Valmistelu edellyttää merkittävää työpanosta kaikilta kunnilta myös muissa kuin sote-tehtävissä, esimerkkinä sivistyspalvelut ja tietohallinto. Lisäksi on huomioitava, että pelastuslaitoksilla ei ole ollut rahoitusta rakenneuudistuksen alueelliseen valmisteluun eikä valmistelua ole vielä edes aloitettu.

Valmistelutehtävien lisäksi vuonna 2022 aloittavan aluevaltuuston ja -hallituksen toiminnasta aiheutuu merkittäviä kuluja. Hyvinvointialue myös palkkaa vakituista henkilöstöä vuodesta 2022 alkaen. Tietojärjestelmät vaativat suuria ja kalliita muutostöitä, joissa tiukka aikataulu nostaa kustannuksia ja kasvattaa riskejä.

b) HUS-yhtymän valmistelun rahoituksen määräytymisperusteet

Ei lausuttavaa.

Muut huomiot asetusluonnokseen tai perustelumuistioon

Muut huomiot

Keski-Suomen liitto arvioi avustuksen kokonaismäärän täysin riittämättömäksi niihin kustannuksiin, jotka muodostuvat väliaikaisten valmistelutoimielimen tehtävistä ja hyvinvointialueen toimintaan valmistautumisesta. Arvio perustuu laskelmiin, joita Keski-Suomen liitossa tehtiin edellisen käynnistysyrityksen aikaan. Erityisesti vuoden 2022 avustuksen tulee olla riittävän suuri, jotta valmistelu etenee rivakasti.

Avustuksen myöntäminen yleisavustuksena hakemuksetta ja ilman omarahoitusosuutta on perusteltua. Avustuksen maksu tulisi tapahtua välittömästi, kun väliaikainen toimielin aloittaa. Hyvinvointialueilla ei ole kassaa tai varallisuutta, joten avustus on tärkeää saada mahdollisimman nopeasti ja etukäteen käyttöön.

Myös muita rahoitusinstrumentteja suunnataan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen, esimerkkeinä STM:n Tulevaisuuden sote-keskus ja EU:n elpymispaketin rahoitus. Kehittämisrahoitusten ja hyvinvointialueiden valmistelurahoituksen suhde näyttää asetusluonnoksen perusteella hyvin epätasapainoiselta. Valtioneuvoston tulisivin selkiyttää omaa toimintaansa ja rahoitusvälineitään suhteessa sote-palveluiden kehittämiseen ja hyvinvointialueiden käynnistämiseen.

Peräaho Pirjo
Keski-Suomen liitto